

ชื่อผลงาน กรณีศึกษาประสิทธิผลของการใช้ห้องบูรณาการประสาทรับความรู้สึก Multisensory
Snoezelen Room ร่วมกับการฝึกกิจกรรมบำบัดแบบดั้งเดิมในเด็กที่มีปัญหาด้านสมาธิสั้น

ผลงานประเภท..... R2R

หน่วยงาน.....กิจกรรมบำบัด..... กลุ่มงาน....เวชศาสตร์ฟื้นฟู.....

กลุ่มภารกิจด้านวิชาการและการแพทย์

คณะผู้จัดทำ/ผู้วิจัย

นางสาวเขมินทร พันธ์บุญปลูก นางสาวสาวิตรี วงศ์หาญ นางศรณญา ชันธเดช นางสาวณิชชาธิ์ ชีวรัตน์พันธ์

ความเป็นมา

โรคสมาธิสั้นหรือ Attention-deficit hyperactivity disorder (ADHD) เป็นภาวะบกพร่องในการทำหน้าที่ของสมองที่มีอาการหลักเป็นความผิดปกติทางด้านพฤติกรรมใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ขาดสมาธิที่ต่อเนื่อง (inattention) 2) ซนมากกว่าปกติหรืออยู่นิ่ง (hyperactivity) และ 3) ขาดการยั้งคิดหรือหุนหันพลันแล่น (impulsivity) ที่เป็นมากกว่าพฤติกรรมตามปกติของเด็กในระดับพัฒนาการเดียวกันและทำให้เสียหน้าที่ในการดำเนินชีวิตประจำวันหรือการเข้าสังคม¹

ปัจจุบันในต่างประเทศและประเทศไทยได้มีการออกแบบห้องที่มีรูปแบบการจัดและควบคุมสภาพแวดล้อมที่มีความจำเพาะในกระบวนการกระตุ้นสมองพัฒนาการเด็ก เพื่อส่งเสริม/กระตุ้นการรับรู้สัมผัสพื้นฐานต่างๆ ส่งผลบวกต่อเด็กในด้านการควบคุมตัวเอง ช่วงความสนใจและสมาธิ รวมถึงความสามารถในการจดจำและการเรียนรู้ ซึ่งเรียกว่า ‘ห้องบูรณาการประสาทรับความรู้สึก Multisensory Snoezelen Room’ ⁵

จึงต้องการศึกษาประสิทธิผลของการใช้ห้องบูรณาการประสาทรับความรู้สึก Multisensory Snoezelen Room ร่วมกับการฝึกกิจกรรมบำบัดแบบดั้งเดิมในเด็กที่มีปัญหาด้านสมาธิสั้น เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการบำบัดฟื้นฟูในเด็กที่มีปัญหาด้านสมาธิสั้นต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้ห้องบูรณาการประสาทรับความรู้สึก Multisensory Snoezelen Room ร่วมกับการฝึกกิจกรรมบำบัดแบบดั้งเดิมในเด็กที่มีปัญหาด้านสมาธิสั้น เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการบำบัดฟื้นฟูในเด็กที่มีปัญหาด้านสมาธิสั้นต่อไป

วัตถุและวิธีการ

เป็นการศึกษาลักษณะกรณีศึกษา โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้รับบริการเด็กที่มีปัญหาด้านสมาธิสั้นที่มารับบริการคลินิกฟื้นฟูสมรรถภาพเด็ก งานกิจกรรมบำบัด โรงพยาบาลเวชศาสตร์ ลำปาง จำนวน 6 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มควบคุม คือ กลุ่มที่ได้รับการฟื้นฟูด้วยกิจกรรมบำบัดแบบดั้งเดิม ครั้งละ 60 นาที จำนวน 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ทั้งหมด 5 ครั้ง จำนวน 3 คน และกลุ่มทดลอง คือกลุ่มที่ได้รับการฟื้นฟู ด้วยวิธีการฝึกโดยใช้ห้องบูรณาการประสาทรับความรู้สึก Multisensory Snoezelen Room ครั้งละ 30 นาที ร่วมกับการฟื้นฟูด้วยกิจกรรมบำบัดแบบดั้งเดิม ครั้งละ 30 นาที จำนวน 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ทั้งหมด 5 ครั้ง จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. ห้องบูรณาการประสาทรับความรู้สึก Multisensory Snoezelen Room

2. แบบประเมิน Outcome measure:

แบบประเมินพฤติกรรม SNAP-IV ฉบับภาษาไทย สำหรับผู้ปกครองและครู ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ีมีความเที่ยงสำหรับใช้คัดกรองโรคสมาธิสั้น⁶

วิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลของผู้เข้าร่วมวิจัยเป็น Descriptive statistic ได้แก่ ค่าเฉลี่ย \pm ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสูงสุด - ค่าต่ำสุด

ผลการศึกษา

จากการศึกษาประสิทธิผลของการใช้ห้องบูรณาการประสาทรับความรู้สึก Multisensory Snoezelen Room ร่วมกับการฝึกกิจกรรมบำบัดแบบดั้งเดิมในเด็กที่มีปัญหาด้านสมาธิสั้น จำนวน 6 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มควบคุม คือ กลุ่มที่ได้รับการฟื้นฟูด้วยกิจกรรมบำบัดแบบดั้งเดิม ครั้งละ 60 นาที ผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวน 3 คน เพศชาย:เพศหญิง 1:2 คน มีอายุเฉลี่ย 5.67 ± 0.47 ปี และกลุ่มทดลอง คือ ได้รับการฟื้นฟูด้วยวิธีการฝึกโดยใช้ห้องบูรณาการประสาทรับความรู้สึก Multisensory Snoezelen Room ครั้งละ 30 นาที ร่วมกับการฟื้นฟูด้วยกิจกรรมบำบัดแบบดั้งเดิม ครั้งละ 30 นาที ผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวน 3 คน เพศชาย:เพศหญิง 3:0 คน มีอายุเฉลี่ย 5.67 ± 0.94 ปี โดยผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งหมดได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นเด็กที่มีปัญหาด้านสมาธิสั้น

จากการเปรียบเทียบผลการประเมินพฤติกรรม SNAP-IV (คัดกรองอาการของโรคสมาธิสั้น) โดยผู้ปกครอง ครูประจำชั้น และนักกิจกรรมบำบัดพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีค่าคะแนนเฉลี่ยของลักษณะอาการขาดสมาธิหลังได้รับการฟื้นฟูต่ำกว่าจุดตัดคะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นชัดเจนว่า เด็กมีสมาธิมากขึ้นและไม่สงสัยว่าเป็นเด็กสมาธิสั้น สำหรับลักษณะอาการอยู่ไม่นิ่ง ขาดความยับยั้งชั่งใจ และลักษณะอาการคือ ทั้งสองกลุ่มมีค่าคะแนนเฉลี่ยลดลงแต่ยังสูงกว่าจุดตัดคะแนน แปลผลได้ว่า เด็กมีลักษณะอาการอยู่นิ่งมากขึ้น มีความยับยั้งชั่งใจมากขึ้น และมีอาการตื่น ต่อด้านน้อยลง เมื่อเทียบกับก่อนเข้ารับการฟื้นฟู โดยกลุ่มที่ได้รับการฟื้นฟูด้วยวิธีการฝึกโดยใช้ห้องบูรณาการประสาทรับความรู้สึก Multisensory Snoezelen Room ร่วมกับการฟื้นฟูด้วยกิจกรรมบำบัดแบบดั้งเดิมจะมีค่าคะแนนเฉลี่ยลดลงมากกว่า

สรุปผล

การฟื้นฟูด้วยวิธีการฝึกโดยใช้ห้องบูรณาการประสาทรับความรู้สึก Multisensory Snoezelen Room ร่วมกับการฟื้นฟูด้วยกิจกรรมบำบัดแบบดั้งเดิม มีประสิทธิผลในการเพิ่มความสามารถด้านสมาธิ ช่วยลดอาการอยู่ไม่นิ่ง เพิ่มความยับยั้งชั่งใจ และลดพฤติกรรมตื่น ต่อด้าน ในเด็กที่มีปัญหาสมาธิสั้น

ข้อเสนอแนะ

อย่างไรก็ตามการฟื้นฟูด้วยวิธีนี้ต้องอยู่ในการควบคุมดูแลโดยนักกิจกรรมบำบัดจำนวน 1 ท่าน เพื่อเลือกโปรแกรมสิ่งเร้าในห้องให้เหมาะสมกับเด็กและป้องกันอันตรายที่เกิดขึ้น นอกจากนี้การศึกษารังนี้ผู้เข้าร่วมวิจัยมีจำนวนน้อย และระยะเวลาในการฟื้นฟูค่อนข้างสั้นทำให้ไม่สามารถสรุปผลการศึกษาให้ครอบคลุมไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ใหญ่ขึ้นหรือในกลุ่มประชากรได้ แต่ข้อมูลจากการศึกษานี้สามารถใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อไปได้ และควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงการพัฒนาารูปแบบการบำบัดฟื้นฟูโดยใช้ห้องบูรณาการประสาทรับความรู้สึก Multisensory Snoezelen Room ต่อไป